

Luku 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävän koulutyön järjestäminen

VESILAHDEN KUNTA:

Oppimista ja hyvinvointia edistävään koulutyön järjestämiseen liittyvät asiat, tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi, koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö sekä erityisissä tilanteissa annettavan opetuksen järjestelyt kuvataan Vesilahden kunnan Työrauha koulussa-suunnitelmassa. Se on suunnitelma ja ohjeistus ojentamis-, kurinpito ja turvaamistoimenpiteiden toteuttamisesta Vesilahden kunnan perusopetuksessa. Työrauha koulussa-suunnitelma on lukuvuosisuunnitelman liitteenä.

Kouluissa voidaan muodostaa yhdysluokkia pedagogisista syistä tai opetusryhmän suuruudesta johtuvista syistä. Yhdysluokassa opetus voidaan toteuttaa osittain tai kokonaan vuorokurssiperiaatteella tai oppimiskokonaisuuksia käyttäen tai kokonaan oman vuosiluokan tavoitteiden mukaan. Koulu päättää, miten oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määritellyyn tuntimäärään turvataan.

~~Mahdollisesti tarjottavan kerhotoiminnan, koulukirjastotoiminnan sekä muun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt sekä yhteydet mahdollisesti tarjottavaan aamu- ja iltapäivätoimintaan määritellään koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa.~~

~~Opetukseen osallistuvalla annetaan jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun ja koulupäivän aikana mahdollisesti tarjottavien välipalojen järjestämisessä otetaan huomioon kouluruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, ravitsemus ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Oppilaille osallistetaan mahdollisuuksien mukaan kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kouluruokailun järjestämisessä tarvitaan yhteistyötä koulun ja ruokailusta vastaavan henkilöstön kesken.~~

~~Oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet hoidetaan keskitetysti kouluterveydenhuollon ja ruokapalvelun yhteistyönä. Kouluterveydenhoitaja tiedustelee lukuvuosittain oppilaiden erityisruokavaliotarpeita. Yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksittäisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa.~~

~~Koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille ennen lukuvuoden alkua keskitetysti koulutoimistosta kirjeitse, Wilma-järjestelmän sekä koulutoimen verkkosivujen kautta. Vesilahden kunnan koulukuljetusperiaatteet ovat nähtävillä koulutoimen verkkosivuilla. Koulukuljetusperiaatteet ovat tämän opetussuunnitelman liitteenä. (LIITE 5)~~

~~Vesilahden kunta on laatinut paikallisen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman:~~

Kouluun kiinnittymisen ja läsnäolon tukeminen, poissaolojen ennaltaehkäisy

Kohtaava ja yhteisöllinen toimintakulttuuri

Koulujen toimintakulttuuri rakentuu kohtaamiselle ja hyvälle arvostavalle vuorovaikutukselle. Aito nähdäksi tuleminen kokemus on oppilaalle arvokas, ja siihen panostetaan joka päivä ja kaikissa tilanteissa. Tälle pohjalle perustuu koulun yhteisöllisyyden kehittyminen ja oppilaan halu olla osa yhteisöä ja tulla kouluun joka päivä. Kohtaava, läsnä oleva ja lämmin vuorovaikutus on jokaisen koulussa työskentelevän aikuisen tehtävä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen

Kunnan opettajia on koulutettu Suomen Mielenterveys ry:n hyvän mielen materiaalin käyttöön ja tätä materiaalia käytetään säännöllisesti vuosikellon mukaisesti.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen käytäntöjä tarkennetaan vielä lukuvuoden 2023-2024 aikana yhteisöllisen opiskeluhoollon laatukäsikirjan valmistuttua.

Ryhmäyttäminen on suunnitelmallista ja osa kaikkien aineiden opetusta

Turvallinen ryhmä on sekä oppimisen, että kouluhyvinvoinnin edellytys. Kouluissa tunnistetaan ryhmäyttämisen merkitys ja se on osa koulujen toimintaa koko lukuvuoden. Erityistä huomiota kiinnitetään aloittaviin ryhmiin (1.luokat ja 7.luokat) sekä muihin tilanteisiin, joissa oppilaiden kotiryhmät muuttuvat merkittävästi.

Ryhmäyttäminen tapahtuu erillisinä tuokioina tai oppitunteina mutta myös osana eri aineiden oppitunteja ja koulun tapahtumia. Se on osa koulun arkea ja opetusta.

Ryhmäytyminen ei ole kertaluonteinen tapahtuma vaan se on suunnitelmallinen prosessi, jonka suunnittelusta vastaavat koulun opiskeluhoolloryhmä yhdessä opettajien ja ohjaajien kanssa. Ryhmäyttämisessä voi olla tukena myös oppilastoimijoita (esimerkiksi tukioppilaita) sekä koulun ulkopuolisia toimijoita.

Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen

Osallisuuden kokemus lisää oppilaiden kouluun kiinnittymistä. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia olla mukana luokan ja koulun yhteisöllisen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Oppilaiden osallisuuden mahdollisuuksia ja seurauksia käsitellään oppilaiden kanssa, jotta osallisuus tulee myös näkyväksi ja vaikuttavaksi osaksi koulun toimintakulttuuria. Osallisuuden vahvistamisessa on rooli oppilaskuntatoiminnalla, koulun yhteisöllisellä opiskeluhoollolla, koulun johdolla ja jokaisella opettajalla.

Seutukunnallinen yhteistyö

Vesilahdessa on oltu ja ollaan mukana kehittämässä seudullisia tukimateriaaleja oppilaiden kouluhyvinvoinnin parantamiseksi, kouluun kiinnittymisen ja läsnäolojen tukemiseksi

- Yhteisöllisen opiskeluhoollon laatukäsikirja (valmistuu syksyllä 2023)
- Luokanvalvojuuden tukemisen materiaalit ja koulutukset kohtaamiseen, ryhmäyttämiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen (Osake)
- Seudullinen läsnäolojen tukemisen ja poissaolojen seurannan malli

Poissaolojen seuraaminen

Luokanopettaja /-valvoja seuraa luokkansa oppilaiden läsnäoloja jatkuvasti. Poissaololuokituksessa noudatetaan kansallista suositusta. Poissaoloihin puuttumisen portaat ovat vähintään neljänneslukuvuosittain seurattavat 5%, 10% ja 20% tai enemmän opetustunneista. Oppilaan poissaoloja seurataan lukuvuoden ajan kokonaisuutena, tuntimäärät eivät nolaudu.

Yhteistyö kodin ja koulun välillä

Koulun tehtävänä on pitää yhteyttä huoltajiin. Kotien rooli on merkittävä poissaolokierteen varhaisten merkkien havaitsemisessa. Poissaolomallista tiedotetaan vuosittain oppilaita ja huoltajia ja varmistetaan, että he tietävät, miten hakea tukea koulunkäyntiin tarvittaessa. Huoltajia kannustetaan ja tuetaan havaitsemaan varhaisia huolen merkkejä ja olemaan mahdollisimman varhain yhteydessä kouluun.

Kohdennettu tuki

Varhainen puuttuminen – kun poissaoloista nousee huoli

Mitä säännöllisemmiksi ja pitkäkestoisemmiksi poissaolot käyvät, sitä hankalampaa oppilaan on palata takaisin säännölliseen koulunkäyntiin. Näin ollen koulupoissaoloihin on puututtava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hyvän oppilas-opettajasuhteen merkitys korostuu entisestään poissaolojen lisääntyessä. Tässä vaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota oppilaan kouluun kiinnittymiseen ja vaalittava läsnäoloa. Usein se, että oppilaan läsnäolo huomataan positiivisesti ja siitä ilahdutaan, on oppilaalle myönteinen signaali.

Huolen noustessa on tärkeää, että luokanopettaja tai luokanvalvoja keskustelee asiasta oppilaan kanssa.

Jos poissaoloista nousee huoli, kotiin on yhteydessä ensisijaisesti luokanopettaja / luokanvalvoja. Kotiin voi olla yhteydessä myös aineenopettaja, jos oppilaan poissaolot keskittyvät nimenomaan tietyn oppiaineen tunnille. Tarvittaessa sovitaan yhteydenotosta opiskeluhuollon työntekijään.

Poissaoloja yli 5 tai yli 10%

Kun oppilaalla on poissaoloja yli 5% lukuvuoden tunneista pysähdytään tarkastelemaan tilannetta. Luokanopettaja / luokanvalvoja tarkistaa oppilaan poissaolotilanteen ja arvioi sen kokonaisuutena. Luokanopettaja / luokanvalvoja keskustelee oppilaan kanssa ja on tarvittaessa yhteydessä kotiin ja varmistaa oppilaan tuen tarpeen, jos poissaoloista on seurannut jälkeen jäämistä opinnoissa.

Seuraavan kerran poissaolojen kokonaisuutta, poissaoloihin liittyviä haasteita ja oppilaan tuen tarpeita pysähdytään tarkastelemaan viimeistään, kun oppilaalla on poissaoloja yli 10% lukuvuoden tunneista. Jos poissaoloissa on jotain huolestuttavaa, siitä keskustellaan sekä huoltajan että oppilaan kanssa. Tarvittaessa ollaan yhteydessä opiskeluhuollon työntekijään ja voidaan pitää yksilökohtainen oppilashuoltopalaveri.

Juurisyyntä systemaattinen selvittäminen

Jos poissaolojen kokonaisuudessa on epäselvyyttä tai huolestuttavia piirteitä, voidaan käynnistää juurisyyntä selvittäminen. Oppilaan kanssa kyselyn täyttää ennen palaveria joku luotettava aikuinen, jonka kanssa työskentely onnistuu, esimerkiksi opettaja, kuraattori, koulunkäynninohjaaja tai

kouluvalmentaja. Kyselyn voi myös täyttää kotona huoltajan kanssa, samoin huoltaja oman versionsa.

Vahvan tuen toimenpiteet

Poissaoloja yli 20%

Jos poissaoloja on yli 20%, vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja tarkistetaan oppimisen tuen taso ja tarve ja sekä opiskeluhuollon tuki. Monialaista yhteistyötä vahvistetaan edelleen.

Opiskeluhuollon tuki

Opiskeluhuollon työntekijöitä on tärkeää konsultoida erittäin matalalla kynnyksellä heti, kun poissaoloista nousee huoli. Moniammatillisen yhteistyön aloittaminen mahdollisimman varhaisesta vaiheesta lähtien tuottaa parhaan tuloksen poissaolokierteen katkaisemisessa.

Vahvan tuen toimenpiteitä aletaan myös kehittää seutukunnassa yhteistyössä Pirhan kanssa.

Poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat täsmennetään Vesilahden esi- ja perusopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa. Toimintatapoja ja toimintamallia tarkastellaan vuosittain ja kehitetään kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta opiskeluhoitoryhmän toimesta.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden opetus järjestetään yhtenäiskoulussa. Tieto näistä oppilaista tulee pääsääntöisesti jo varhaiskasvatuksen aikana (5-vuotiaat) ja tukea suunnitellaan yhteistyössä esiopetusaikana. Päätös 1. vuosiluokan aloittamisesta toiminta-alueittain suunnitellun opetussuunnitelman mukaisesti voidaan tehdä ennen perusopetuksen aloittamista monialaisessa yhteistyössä huoltajien, esiopetuksen ja perusopetuksen edustajien kesken.

Oppilaan koulupäivä suunnitellaan tukemaan hänen oppimistaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa koulupäivä muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, jossa sosiaaliset tilanteet ja siirtymät, kuten välitunnille siirtyminen, ovat osa oppimista. Oppimista tapahtuu koko koulupäivän ajan. Tärkeää on varata aikaa arjen taitojen harjoitteluun. Erityisluokanopettaja vastaa opetuksesta ja koulupäivän kulusta. Hänen lisäksi luokassa työskentelee koulunkäynninohjaaja.

Yhtenäiskoulussa toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat osallistuvat kaikkeen koulun ja kouluyhteisön toimintaan, arkeen ja tapahtumiin tasavertaisina yhteisön jäseninä.

Perhe on tärkeä yhteistyökumppani. Oppilaan huoltajien kanssa käydään säännöllisesti keskusteluja oppilaan edistymisestä ja hyvinvoinnista. Muita yhteistyötahoja ovat opiskeluhoolto, vammaispalveluiden yksiköt sekä erikoissairaanhoido. Kuntoutuspalvelut ovat olennainen osa oppilaan tukemista ja opetuksen suunnittelua. Kuntoutus järjestetään pääosin oppilaan koulupäivän ulkopuolella. Poikkeustilanteista sovitaan koulun ja opettajan kanssa aina erikseen. Tavoitteena on, oppilaan edun mukaisesti, että oppilaan kuntoutus nivoutuu osaksi hänen arkeaan.

Tavoitekokonaisuuksin etenevä opetus

Mikäli oppilas on saanut tilapäisen vapautuksen jostakin oppiaineesta terveydellisistä syistä, hänen opintojensa edistymistä tarkastellaan aina vapautuksen päättyessä. Samassa yhteydessä arvioidaan mahdollisen uuden vapautuksen tarve.

Vuosiluokilla 1–6 seurannasta vastaavat oppilaan luokanopettaja ja erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, kun taas vuosiluokilla 7–9 kokonaisvastuu on luokanvalvojalla ja erityisopettajalla tai erityisluokanopettajalla. Aineenopettajat seuraavat oppilaiden edistymistä omissa oppiaineissaan ja huolehtivat tiedonkulusta luokanvalvojalle ja tarvittaessa erityisopettajalle.

Jos oppilas etenee oppisisällöissään vuosiluokkaansa nopeammin, seurannasta vastaavat aineenopettaja ja luokanvalvoja sekä tarvittaessa erityisopettaja.

Sairaalaopetus, konsultaatio ja yhteistyö

Kissanmaan koulun Koivikkopuiston sairaalaopetuksessa järjestetään opetusta Tampereen yliopistollisen sairaalan osastohoidossa sekä avohoidossa oleville oppilaille. Osastoilla olevien oppilaiden opetus toteutetaan oppilaan potilashuoneessa tai sairaalaopetuksen koulutiloissa oppilaan voimin ja kokonaistilanteen mukaisesti. Opetukseen osallistuminen suunnitellaan yhdessä osastojen henkilökunnan kanssa. Sairaalaopetusjakson alkaessa sairaalaopetuksen henkilökunta tekee mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä oppilaan oman koulun kanssa ja tutustuu oppilaan tilanteeseen.

Niille erikoissairaanhoidon avohoidon piirissä oleville oppilaille, joille opetuksen järjestäminen omassa koulussa ei ole oppilaan edun mukaista, järjestetään avo-opetusta. Avo-opetus on jaksomuotoista. Päätös/sopimus sairaalaopetuksen avo-opetusjaksosta tehdään aina yhdeksi jaksoksi kerrallaan. Tavoitteena on, että oppilas opiskelee sairaalaopetuksessa vain yhden jakson ajan. Avo-opetukseen ohjaututaan pääsääntöisesti sairaalaopetuksen konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun kautta. Ennen avo-opetusjakson aloittamista järjestetään aloitusneuvottelu, johon osallistuvat mahdollisuuksien mukaan oppilas oman ikätasonsa ja kykynsä mukaan, huoltaja(t), oppilaan oman koulun, opiskeluhoitopalveluiden, oppilasta hoitavan tahon, sosiaalitoimen sekä sairaalaopetuksen edustaja. Aloitusneuvottelussa sovitaan jakson tavoitteet ja käytännön järjestelyt sekä yhteistyön toteuttaminen oppilaan oman koulun ja verkostojen kanssa.

Jakson aikana suunnitellaan oppilaan paluu takaisin omaan kouluun.

Sairaalaopetusjakson jälkeen varmistetaan niveltämis-yhteistyöllä moniammatillisessa yhteistyössä välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy takaisin omaan kouluunsa. Niveltämis-yhteistyö voi olla oman koulun henkilökunnan ohjausta, koulutilanteen ja tehtyjen pedagogisten sekä muiden tukitoimien kartoitusta, opettajien osallistumista tarvittaessa oppilasta koskeviin asiantuntijaryhmiin.

Niveltämis-yhteistyötä oppilaan oman koulun ja oppilaan verkostojen kanssa tekevät sairaalaopetuksen opettajat ja koulunkäynninohjaajat. Nivellysyhteistyö voi olla myös jalkautuvaa työtä, puhelinkonsultaatiota tai neuvotteluihin osallistumista paikan päällä tai etäyhteyksin.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu on opettajan ammatillista ohjausta, joka voi liittyä oppilaan

oppimiseen, haasteelliseen käyttäytymiseen ja psyykkiseen oireiluun koulussa. Ohjaus voi kohdistua opettamiseen, oppilaalle suunnattuihin tukitoimiin ja opetusjärjestelyihin sekä koulun toimintakulttuurin vahvistamiseen. Konsultaatio sisältää koulutilanteen ja tehtyjen pedagogisten sekä muiden tukitoimien ja –rakenteiden kartoitusta.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu voi olla koulutilanteen havainnointia, ammatillista keskustelua, puhelinkonsultaatiota ja neuvotteluihin osallistumista paikan päällä tai etäyhteyksin. Sairaalaopetuksen konsultoiva erityisopettaja voi tarvittaessa osallistua myös asiantuntijaryhmiin. Konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua hakee oppilaan oma koulu.

Peruopetuksen poikkeava järjestäminen

Kun oppilaan opiskelu järjestetään osittain toisin, asia käsitellään ennen päätöstä yksilöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä. Palaveriin osallistuvat asianosaiset opiskeluhuollon toimijat ja tarvittaessa muut asiantuntijat. Käytännön valmistelut sisältävät oppilaan tilanteen arvioinnin, tarvittavien asiantuntijalausuntojen hankkimisen ja yhteistyön oppilaan huoltajien kanssa.

Oppilas voi suorittaa perusopetuksen oppimääriä erityisenä tutkintona jo valmistavan opetuksen aikana. Nämä suoritukset siirretään aikanaan oppilaan perusopetuksen päättötodistukseen.

Maahan muuttaneelle oppilaalle voidaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarjota mahdollisuutta näyttää osaamisensa erityisessä tutkinnossa, jos katsotaan, että hän on suorittanut perusopetuksen sisällöt ja tavoitteet.

Aina, kun myöhään maahan tulleen oppilaan opintojen kohdalla mietitään Pol 18 § opetuksen poikkeavaa järjestämistä, yksilöllisen opiskeluhuoltoryhmän palaverissa on mukana opinto-ohjaaja.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erityisissä tilanteissa (joita kuvattu perustetekstissä) oppilaan opetus ja oppilaan tarvitsema tuki vaativat poikkeavan tiivistä tiedonsiirrollista yhteistyötä toisen opetuksen järjestäjän tai valtion oppilaitoksen kanssa. Näissä erityisissä tilanteissa nykyinen koulu laatii tiedonsiirron ja on yhteydessä uuteen kouluun tiedonsiirron varmistamiseksi. Rehtori vastaa tiedonsiirron toteuttamistavoista koulu- ja tapauskohtaisesti.

Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa tehdään edellä kuvatulla tavalla tiiviisti myös oppilaan siirtyessä koulukotiin, vastaanottokotiin tai -keskukseen taikka vankilaan tai muuhun rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen. Rehtori vastaa tiedonsiirron toteuttamistavoista koulu- ja tapauskohtaisesti.

Paluu omaan kouluun

Kun oppilas on ollut määräaikaaisesti koulukodissa tai muussa vastaavassa sijoituksessa, ennen paluuta omaan kouluun, koulukoti tai vastaava muu sijoituspaikka laatii yhteenvedon oppilaan edistymisestä ja mahdollisista tukitarpeista. Tämä toimitetaan oppilaan omaan kouluun. Oppilas ja hänen huoltajansa tapaavat oman koulun oppilasta opettavat opettajat sekä opiskeluhuollon toimijat. He keskustelevat oppilaan tilanteesta sekä suunnittelevat tarvittavat pedagogiset ja opiskeluhuollolliset tukitoimet. Oppilaan oman koulun henkilökunta seuraa oppilaan sopeutumista ja oppimista tiiviisti paluun jälkeen.

